

The components of the marketing strategy to ensure the competitiveness of production are considered. It contributes to strengthening the competitive position of individual enterprises and entire industries in the country. The main factors that negatively influence the overall effectiveness of marketing activities in terms of ensuring competitiveness are highlighted.

Originality. *The main components of the marketing strategy of ensuring the competitiveness of sugar beet production enterprises are offered.*

Conclusion. *Marketing competitiveness requires the use of marketing tools, how to combine them, an active marketing concept and strategy to strengthen the competitive position of the company and its products.*

Key words: *marketing, enterprise competitiveness, sugar-beet production, marketing monitoring, marketing strategy.*

*Одержано редакцією: 22.08.2017
Прийнято до публікації: 29.08.2017*

УДК 332.012

ГРІДНЄВ Микола Анатолійович,
перший заступник начальника
Головного управління ДФС у Черкаській області,
м.Черкаси, Україна

НАУКОВІ НАПРЯМИ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ, ЇХ РОЛЬ У КЛАСТЕРОУТВОРЕННІ ТА ГАРМОНІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

В статті висвітлено сутність економічних інтересів та особливості їх формування у сучасній економічній системі. Сформульовано визначення економічних інтересів, зазначено, що їх дієвість забезпечується двома основними характеристиками: масовістю та єдиновекторністю. Обґрунтовано розгалуженість економічних інтересів як управлінського інструменту в процесі кластероутворення. Економічні інтереси як інструмент управління гармонізацією регіонального розвитку подано у вигляді розгалуженої схеми, що дає можливість висвітлити їх роль і місце у гармонізації регіонального розвитку.

Ключові слова: *економічний інтерес, масовість економічних інтересів, єдиновекторність економічних інтересів, кластер, кластероутворення, економічний простір, складна система, регіональний розвиток, механізм управління.*

Постановка проблеми. Інтерес є складною трансформаційною категорією, роль якої в сучасній економічній системі складно переоцінити. Розвиток економічних інтересів є стимулюючим чинником для економічних змін, розвитку ринків, виникнення нових виробництв, секторів економіки. Інтерес є основою для формування потреб населення, підприємств, держави та інших складових ринкових відносин. Завдяки інтересам та їх трансформаціям розвиваються технології, впроваджуються інновації, стимулюється науково-технічний прогрес, змінюється структура і зв'язки на ринку. Інтерес стоїть в основі здійснення вибору та прийняття рішень.

З точки зору ринку економічні інтереси визначають вектор виробництва, розвитку галузей, спрямування зв'язків та є їх стимулюючою силою. Наукове підґрунтя інтересів різняться у кожній науці, але узагальнюючи вже наявні визначення щодо цього терміну і враховуючи результати існуючих досліджень все ще існує необхідність визначення економічного інтересу в сучасній економічній системі та його ролі у гармонізації регіонального розвитку.

Аналіз останніх публікацій. Наукові дослідження економічних інтересів, їх поєднання, особливості формування та реалізації є предметом досліджень таких

вітчизняних та зарубіжних вчених: Л. Абалкіна, Б. Гершкович, П. Єщенко, Я. Кронрод, В. Кулікова, Б. Ракитського, І. Саяпіна, М. Черковець [1,2]. Значимість економічних інтересів у житті суспільства досліджувалася у наукових працях всесвітньо відомих економістів: І. Бентама, Дж. Бюкенена, Л. Вальраса, Т. Веблена, Дж. Кейнса, Ф. Ліста, К. Маркса, А. Маршалла, К. Менгера, А. Монкретьєна, Д. Корта, М. Олсона, М. Портера, Д. Рікардо, Г. Саймона, Е. де Сото, Й. Шумпетера [3]. Проблематика формування, розвитку та обґрунтування економічних інтересів ще не досліджена повністю, але закладені в ній визначальні положення використані у наукових розробках парадигми трансформаційних перетворень національної економіки та їх суперечностей (В. Базилевич, В. Бодров, О. Гаврилюк, А. Гальчинський, В. Геєць, А. Гриценко, В. Василенко, Н. Прямухіна, І. Радіонова, А. Чухно та інші визнані вітчизняні вчені) [4, 5, 6].

Мета та завдання дослідження: окреслити наукову сутність економічних інтересів, їх роль у кластероутворенні та гармонізації економічного розвитку.

Викладення основного матеріалу дослідження. Складність і комплексність економічних інтересів у значній мірі підсилюється особливостями сучасної економічної системи у період її трансформацій. Зміна класичних умов перебігу економічних процесів змінює як самі інтереси, так і складові системи, пов'язані з ними. Узагальнюючи вже наявні визначення економічного інтересу та враховуючи результати існуючих досліджень сформулюємо визначення економічного інтересу в економічній системі.

Економічний інтерес – це складова економічних відносин, що втілює мотиви індивіду чи їх сукупності, що за умов єдиновекторності являє собою відкриту динамічну стимулюючу силу, яка лежить в основі прийняття колективних (як на рівні підприємства, так і на рівні галузі, ринку, регіону, країни) рішень.

Економічні інтереси, які нерозривно пов'язані з економічними потребами, є їхнім наслідком (або навпаки) являють собою складну систему переплетених мотивів і прийнятих рішень у певному часовому проміжку, який відповідає конкретному розвитку економічної системи.

Особливо важливими економічні інтереси є для регіонів, оскільки при трансформації індивідуальних інтересів у колективні здійснюється формування основ для вибору напряму економічного розвитку території. Узгодження економічних інтересів, їх поєднання в певний період в межах підприємства, галузі, ринку є передумовою для розвитку регіональної стратегії економічного розвитку, вектору трансформаційних зрушень, міжрегіонального співробітництва.

Актуальність дослідження економічних інтересів висока завдяки їх основним властивостям: мінливості, впливу суб'єктивних чинників, здатності до швидкої зміни (причому інколи радикальної), компромісності та ін. З іншого боку, актуальність підкріплюється роллю економічних інтересів у розвитку регіонів, відносин і зв'язків між елементами економічної системи, суб'єктів ринкових відносин.

Вітчизняна специфіка регіонального економічного та ринкового розвитку має тенденції до зміни пріоритетів та векторів формування економічних інтересів. Зміни їх суті та структури характерні у період трансформаційних перетворень та непередбачуваного розвитку економічної ситуації.

Погляди сучасних теоретиків, які підкреслюють об'єктивний характер економічних інтересів, за своїм методологічним спрямуванням можна звести до кількох напрямів:

- гносеологічний (теоретико-пізнавальний), коли розглядається сутність, структура, субординація економічних інтересів;
- теоретико-прагматичний, пов'язаний із розробкою проблеми рушійних сил, аналізом інтересів у зв'язку з потребами, стимулами та зацікавленістю;
- управлінсько-мотиваційний, який дає можливість характеризувати вплив трудової мотивації на поведінку суб'єктів господарювання, орієнтуючи їх на досягнення якомога високого доходу;

- мотиваційно-поведінковий, що розкриває механізми активізації людського чинника, а також залежність між розмірами винагороди та співвідношенням мотивів і стимулів;
- системно-трансформаційний, завдяки якому визначається місце та роль економічних інтересів в умовах переходу до ринкової моделі “змішаної” економіки;
- структурно-функціональний підхід – дозволяє розглядати економічні інтереси у абстрактному вигляді з позицій аналізу за рівнями [4, с.10].

Зазначені підходи, які доповнюють та виходять один з одного, висвітлюють різнобічні властивості, прояви та характеристики економічних інтересів, але в межах нашого дослідження зосередимося на системно-трансформаційному підході, який з огляду на глобалізацію та прискорену інтеграцію у ринкових процесах є пріоритетним та який доцільно корегувати у напрямку комплексності, відкритості та взаємовпливовості різних категорій інтересів. Важливість представляє зв'язок економічних інтересів та процесів розвитку територій.

Економічні інтереси безпосередньо пов'язані з економічним розвитком регіону та здатні створювати передумови, визначати напрями та формувати його перспективи. Дієвість економічних інтересів, їх результативність, тобто те, що безпосередньо втілюється у конкретних кроках щодо їх реалізації визначається двома обов'язковими умовами впливовості (потужності) економічних інтересів на розвиток економіки у регіоні у визначений період часу:

- 1) єдиний вектор;
- 2) сукупність (масовість).

На цій основі сформулюємо *правило впливовості*: *для здійснення впливу на економіку регіону у визначений проміжок часу сукупний економічний інтерес його складових повинен мати єдиний вектор.*

Відчутний вплив на економіку ми визначаємо як такий, що здатний впливати на трансформації економіки регіону та корегувати їх напрям і, разом із цим, не допускати (зменшувати) негативні екстремуми циклічних економічних коливань.

Економічні інтереси являють собою основу для гармонійного розвитку економіки регіону. Гармонійний розвиток з економічної точки зору – це забезпечення ефективного функціонування комплексу основних галузей регіону. Обґрунтуємо це твердження. Кластери як передова форма співробітництва учасників економічних відносин, є наслідком високо конкурентних ринкових відносин та частиною гармонійного розвитку регіональної економіки. Відповідно, економічні інтереси кластероутворення є такими, що сприяють її розвитку. Про це свідчать особливості розвитку економіки на основі активної кластерної політики у розвинених країнах світу (США, Японії) та пострадянських країнах (Польщі, Чехії, Румунії, Угорщині) [7, 8, 9].

Розглянемо місце економічних інтересів у гармонізації регіонального розвитку (рис. 1).

Зв'язок економічних інтересів і потреб є очевидним і двостороннім. Потреби та інтереси – це трансформовані один в одного мотиви індивіду чи суб'єкта економічної діяльності. При чому така трансформація може бути як прямою так і зворотною. Ні той ні інший стан мотиву не означає прийняття рішення, на якому врешті решт ґрунтується утворення кластеру. Прийняття рішення – це складний і тривалий процес, який ґрунтується на усебічному аналізі різних аспектів та чинників впливу з точки зору максимальної реалізації інтересів та задоволення потреб.

Гармонійний регіональний розвиток, який є ефективним поєднанням інтересів у основних сферах суспільного життя (соціальної, економічної, політичної та ін.) може бути як наслідком втілення економічних інтересів кластеризації, так і їх мотивом. Перший шлях, який, по-суті, був складовою довгострокового планування за часів Радянської України довів свою ринкову неспроможність, поступившись місцем програмно-цільовому та стратегічному плануванню, прогнозуванню та управлінню.

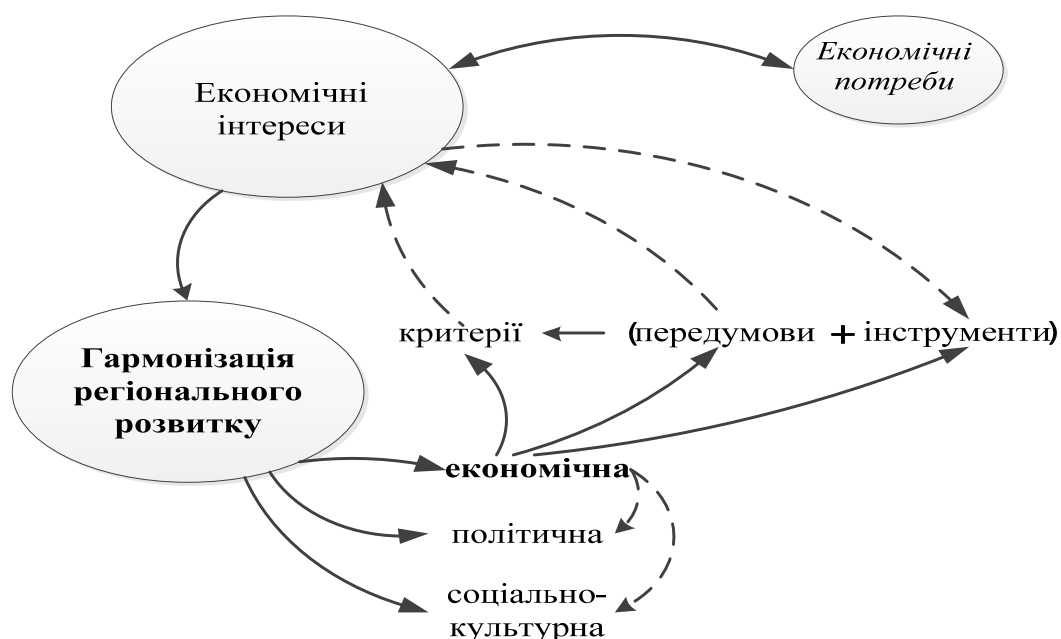

Рис. 1. Місце економічних інтересів у гармонізації регіонального розвитку
*Розробив автор

Нині, в рамках світової співдружності, економічної відкритості та формуванні міжрегіонального економічного простору актуальним є застосування управлінських підходів, що ґрунтуються на визначенні мотиву (стратегічної мети), на якій ґрунтуються усі інші прийняті рішення. Цей шлях ми визначаємо як перспективний та обґрунтований з точки зору сучасної науки для досягнення гармонійного розвитку території через прийняття відповідних економічних, зокрема кластерних рішень.

Серед виділених нами видів гармонізації регіонального розвитку, найважливішим вважаємо економічний, як основу (хоча, з огляду на окремі історичні події, не завжди) для інших, умовно виділених нами складових гармонійного розвитку. Виходимо з того, що економічний розвиток і матеріальна складова здатна сприяти соціальній та політичній стабільності регіону та держави. Кожен вид гармонізації визначається критеріями, які, у свою чергу, залежать від передумов розвитку, які значною мірою визначають інструменти управління. Економічні інтереси як елемент управління гармонізацією регіонального розвитку подано на рис. 2.

Економічний інтерес є стимулюючою силою на усіх етапах управлінського процесу. Тому важливо підтримувати стимулювальну силу економічного інтересу в межах такого діапазону, який не дозволяє змінити вибраний раніше вектор трансформаційних змін. Тобто, інтерес кластероутворення не буде результативним і кластер не буде створено, якщо на усіх етапах управлінського процесу не підтримувати його на такому рівні, який буде продовжувати виконання поставлених завдань. Слід враховувати, що інтерес – це дуже гнучке і мінливе поняття, мотив може бути втілений і у іншому виді інтересів, а також інтересів, як і способів задоволення потреб, може бути велика кількість. Тому інтерес кластероутворення для того, щоб виступати елементом управління, повинен мати такі незмінні (у період від формування інтересу і до отримання результатів від його реалізації) такі характеристики:

- 1) обґрунтовану в часі і розмірі фінансову вигоду для учасників кластеру;
- 2) обґрунтовані і адекватні фінансовій ситуації витрати на впровадження проекту;
- 3) чітко визначені привілеї, що їх отримують учасники в разі схвалення проекту (положення на ринку, нові можливості, конкурентні позиції тощо);
- 4) передбачення основних видів ризиків та можливість їх уникнення (мінімізації);
- 5) сприяння місцевих владних структур (як політична, так і інвестиційна);
- 6) інші характеристики.

Рис. 2. Економічні інтереси як інструмент управління гармонізацією регіонального розвитку

* Розробив автор

Інтерес кластероутворення має підтверджуватися відповідним позитивним зарубіжним досвідом як у частині кінцевого результату (фінансова та інші види вигоди) так і щодо складових механізму реалізації. Учасники мають чітко розуміти які цілі є пріоритетними, які другорядними. Успішним буде тільки той проект, основна маса цілей учасників якого співпадуть за своїми пріоритетами.

На цьому етапі важливою складовою інтересу як елементу управління є усвідомлення усіма зацікавленими у кластероутворенні дії і наслідків закону, сформульованого Амдалом [10] для складної інформаційної системи та який, з огляду на поведінку складових елементів у кластері, їх взаємозв'язок і взаємозалежність вважаємо за доцільне інтерпретувати таким чином: *продуктивність системи, яка складається із взаємопов'язаних між собою елементів, в цілому визначається найменш непродуктивним її елементом*. Міждисциплінарні підходи, які нині з успіхом застосовуються науковцями до процесів і явищ, що мають місце у економічній системі [11] дають підстави для їх використання також і для кластерних утворень, оскільки їх ефективність підтверджується практикою та історичними економічними прикладами.

З наведеного вище закону важливим є такий наслідок: *продуктивність системи, що складається з взаємопов'язаних між собою елементів буде максимальною, якщо усі елементи мають однакові максимальні продуктивності*.

І вищезазначений закон, і його наслідок накладає ще одну умову, яка має виконуватися для успішного функціонування кластеру. Саме вона є найбільш складною, оскільки відповідальність за продуктивність окремої складової часто не залежить від інших учасників кластеру окрім неї самої. Тобто максимальна продуктивність кожного з учасників прямо не означає успішність усього кластеру і результат (позитивний чи негативний) визначається найбільш слабкою складовою кластерного утворення. Отримуємо розгалуженість інтересів кластероутворення як управлінського інструменту для досягнення гармонізації регіонального економічного розвитку (рис. 3).

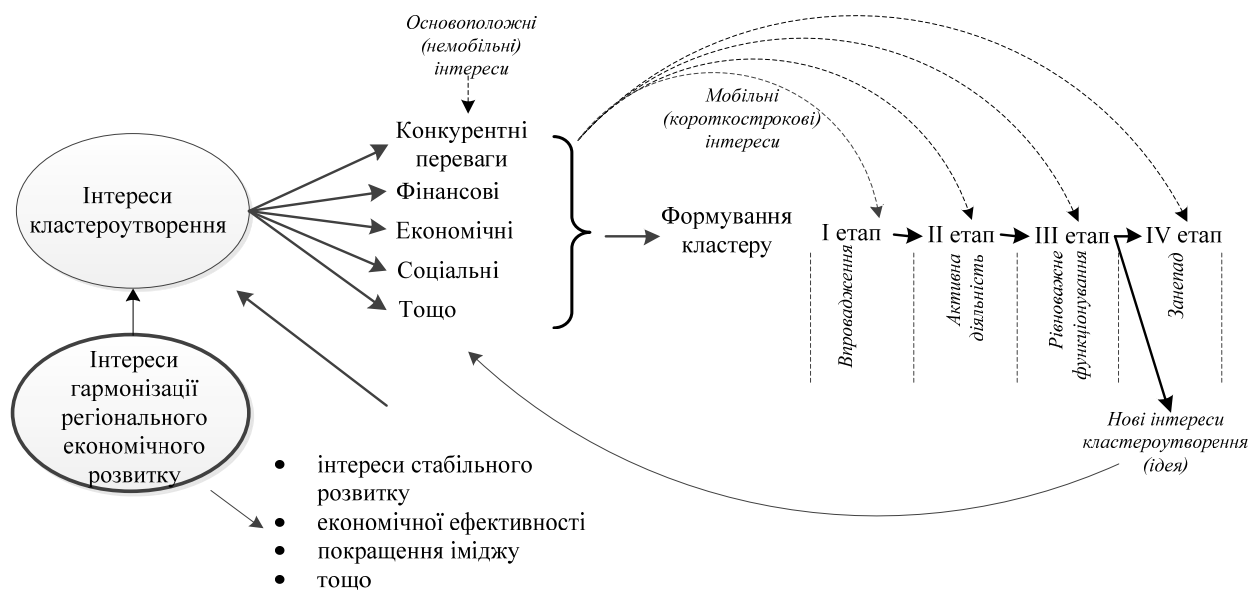

Рис. 3. Розгалуженість економічних інтересів як управлінського інструменту у процесі кластероутворення
* Розробив автор

Як видно з рисунку, економічні інтереси у механізмі управління складаються з двох основних груп: основоположні (базові або немобільні) та короткострокові (мобільні або змінні) інтереси. Як інструмент управління важіль інтересів складається з основних мотивів та їх постійного підсилення через мобільні інтереси. Базові або немобільні інтереси є основною рушійною силою для прийняття першого рішення щодо кластероутворення, вони ж є спонукальною силою управлінського механізму. В процесі функціонування кластеру активізується друга група економічних інтересів, призначенням яких є підтримка мотиваційної складової основної групи інтересів. Вона має бути активною на усіх етапах функціонування кластеру, але стимулююча сила короткострокових інтересів має зростати в міру наближення кластеру до третьої і четвертої стадії його життєвого циклу. Ці стадії (або етапи життєвого циклу) кластеру відображають загально відомі точки переломної активності будь-якого економічного суб'єкта, зокрема кластеру. В певний момент свого життєвого циклу, на етапі стабільного функціонування, активність кластеру почне знижуватись. Для того, щоб кластер продовжував функціонувати стимулююча сила економічних інтересів має зростати поряд із розширенням їх кількості і різноманітності. Така залежність є обернено пропорційною: чим швидше кластер наближається до занепаду, тим активніше має розвиватися група підтримуючих його (і не тільки) інтересів. Таке тривимірне розширення сформує групу нових (чи оновлених) інтересів мобільної групи, які на етапі занепаду кластеру дозволять скорегувати (чи змінити) напрямок його діяльності і ефективно використати наявні можливості і ресурси.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Викладені вище положення є підставою для формування таких висновків:

- 1) для активної орієнтації регіональної економіки на кластероутворення необхідними є дослідження економічних інтересів, їх особливостей та характеристик у сучасній трансформаційній економічній системі;
- 2) стратегічні цілі, такі як гармонізація регіонального розвитку, мають бути обґрунтовані прозорими проектами та простими аргументами для того, щоб інтереси учасників були масовими і мали єдиний напрямок;

- 3) обґрунтування є рушійною силою інтересів, так само як оцінка ризиків та ймовірність їх настання. Для реалізації цілей кластероутворення слід особливу увагу приділити вивченню потужності учасників та оцінці гальмівних чинників;
- 4) як елемент управління, економічні інтереси є дуже мінливою категорією, тому на всіх управлінських етапах необхідно формувати підкріплюючі та нові інтереси (мотиви) для стимулювання учасників до реалізації поставленої цілі.

Список використаних джерел

1. Абалкин Л. И. Новый тип экономического мышления / Л. И. Абалкин. – М. – «Экономика», 1987. – 214 с.
2. Ещенко П. С. Куда движется глобальная экономика в XXI веке / П. С. Семенко, Г. К. Арсенко. – К. – Знання України, 2012. – 479 с.
3. Шумпетер Й. Теория экономического развития / Й. Шумпетер. – М. – Прогресс, 1982. – 455 с.
4. Ковальчук С. С. Формування і реалізація національних економічних інтересів у транзитивній економіці : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук. – Київ. – 2006. – 26 с.
5. Василенко В. Н. Архітектура регіонального економічного простору : монографія / В. Н. Василенко / НАН України. Ін-т економіко-правових досліджень. – Донецьк. – ТОВ Південний «Схід, Лтд», 2006. – 311 с.
6. Прямухіна Н. В. Проблеми та перспективи розвитку регіонального ринкового простору в умовах трансформації: монографія / Н. В. Прямухіна. – Київ: «Виробництво Ліра-К», 2015. – 332 с.
7. Бойко Л. І. Управління розвитком кластерних утворень в аграрній сфері : автореферат дисертації на здобуття наук. ступеня к-та. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (економіка сільського господарства і АПК)» / Л.І. Бойко. – Херсон, 2010. – 22 с.
8. Мигранян А.А. Теоретические аспекты формирования конкурентоспособных кластеров в странах с переходной экономикой / А.А. Мигранян // Вопросы теории и практики управления. – 2011. – №8. – С.17.
9. Прямухіна Н.В. Роль фінансових ресурсів регіонів для розвитку економічної системи держави / Н.В. Прямухіна // Матеріали за 9-а міжнародна научна практична конференція, «Бъдещите изследвания». – 17 - 25 февруари 2013 Том 8. – Икономики. София. «Бял ГРАД-БГ» ООД. – 80 с. – С. 27-32
10. Amdahl G. (April 1967) «The validity of the single processor approach to achieving large-scale computing capabilities». In *Proceedings of AFIPS Spring Joint Computer Conference*. – Atlantic City. – N.J., AFIPS Press, 483-85.
11. Міждисциплінарні теорії у інтерпретації процесів трансформаційної економічної системи та прогнозуванні її розвитку : монографія / Н.В. Прямухіна і др. Трансформаційні перетворення економічних систем: виклики сучасності. Колективна монографія. – Кондор, 2017. – 289 с. – С. 44-61.

References

1. Abalkyn L.Y (1987) A new type of economic thinking. *M.: "Ekonomy'ka"*, 214.
2. Eshhenko P.C., Arsenko G.K. (2012) Where the global economy moves in the 21st century. *K.: Znannya Ukrainy*, 479.
3. Shumpeter J. (1982) The theory of economic development. *M.: Progress*, 455.
4. Kovalchuk S.S. (2006) Formation and realization of national economic interests in a transitive economy. *Kyiv*, 26.
5. Vasylenko V.N. (2006) Architecture of the regional economic space. *Doneczk: TOV Pivdenny «Shid, Ltd»*, 311.
6. Pryamuhina N.V. (2015) Problems and prospects of development of regional market space in the conditions of transformation. *Kyiv: „Vyrobnyctvo Lira-K”*, 332.
7. Bojko L.I. (2010) Management of the development of cluster entities in the agrarian sphere. *Kherson*, 22.
8. Mygranyan A.A. (2011) Theoretical aspects of formation of competitive clusters in countries with transition economics. *Voprosi teoryu i praktyku upravleny`ya*, 8, 17.
9. Pryamuhina N.V. (2013) The role of financial resources of regions for the development of the economic system of the state. *Bedeshhy`te y`zsledvany`ya, 17 - 25 february`Y`konomy`ky`. Sofy`ya. «Byal GRAD-BG» OOD*, 27-32
10. Amdahl G. (1967) The validity of the single processor approach to achieving large-scale computing capabilities. *Proceedings of AFIPS Spring Joint Computer Conference, Atlantic City, N.J., AFIPS Press*, 483-85.
11. Pryamuhina N.V. and others (2017) Interdisciplinary theories in the interpretation of processes of the transformational economic system and forecasting its development. *Transformacijni peretvorennya ekonomichnyh system: vyklyky suchasnosti. Kondor*, 289.

GRINDNEV Mykola Anatolijovych

First Deputy Chief

DFS General Directorate in Cherkassy Oblast

SCIENTIFIC DIRECTIONS OF ECONOMIC INTERESTS, THEIR ROLE IN CLASSIFICATION AND HARMONIZATION OF REGIONAL DEVELOPMENT

Abstract. Introduction. *Interest is a complex transformational category, whose role in the modern economic system is difficult to overestimate. The development of economic interests is a stimulating factor for economic change, the development of markets, the emergence of new industries, sectors of the economy. Interest is the basis for the formation of the needs of the population, enterprises, the state and other components of market relations. Due to interests and their transformations, technologies are being developed, innovations are introduced, scientific and technological progress is stimulated, and the structure and connections in the market are changing. Interest is at the heart of choice and decision making.*

The purpose of the article is to outline the scientific essence of economic interests, their role in cluster formation and harmonization of economic development.

Methods *used in the article: theoretical analysis and synthesis of the test material, scientific abstraction, social and qualitative research methods.*

Results *The internal specificity of regional economic and market development tends to change the priorities and vectors of forming economic interests. Changes in their nature and structure are characteristic of the period of transformational transformations and unpredictable development of the economic situation.*

Economic interests are directly related to the economic development of the region and can create preconditions, identify trends and shape its prospects. Effectiveness of economic interests, their effectiveness, that is, that directly embodied in concrete steps for their realization is determined by two mandatory conditions of influence (power) of economic interests on the development of the economy in the region at a certain period of time: a single vector; totality (mass).

Harmonious regional development, which is an effective combination of interests in the main spheres of social life (social, economic, political, etc.), can be both a consequence of the implementation of the economic interests of clusterization and their motive. Currently, application of managerial approaches based on the definition of the motive (strategic goal), on which all other decisions are based, are relevant. We define this path as perspective and justified from the point of view of modern science in order to achieve the harmonious development of the territory through the adoption of appropriate economic, in particular cluster solutions.

The originality of the article is to formulate a modern definition of the category of economic interests, to specify their properties and characteristics in order to become an effective management tool in the harmonization of regional economic development.

provisions set out in the article are grounds for forming the following conclusions:

1) for the active orientation of the regional economy to cluster formation, studies of economic interests, their features and characteristics in the modern transformational economic system are necessary;

2) strategic objectives, such as harmonization of regional development, must be justified by transparent projects and simple arguments in order to ensure that the interests of the participants are massive and have a single direction;

3) the justification is the driving force of interests, as well as the assessment of risks and the probability of their occurrence. In order to achieve clustering goals, special attention should be paid to studying the power of participants and the evaluation of inhibitory factors;

4) As an element of governance, economic interests are a very volatile category, therefore, at all managerial stages, it is necessary to create supportive and new interests (motives) to encourage participants to achieve their goal.

Conclusion. *The prospect of further research is to substantiate new properties and characteristics of economic interests as a management tool. The selection of mobile and non-mobile groups of economic interests highlights the relevant directions of further research relevant to the current state of the economic system.*

Key words: *economic interest, mass of economic interests, united vector of economic interests, cluster, cluster formation, economic space, complex system, regional development, management mechanism.*

*Одержано редакцією: 22.08.2017
Прийнято до публікації: 29.08.2017*